

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนหญิงหมู่บ้านดง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative study) ซึ่งให้ความสำคัญต่อแนวคิดเชิงปรากฏการณ์ที่เชื่อว่าสังคมเป็นพลวัต (Dynamic) มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวตลอดเวลา เพราะความต้องการของมนุษย์เรานั้นไม่มีที่สิ้นสุด แนวคิดนี้มุ่งทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงใช้การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ในกลุ่มตัวอย่างที่พร้อมจะให้ข้อมูลเพื่อศึกษาถึงลักษณะการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยให้ความสำคัญต่อความรู้สึก ความคิด อิทธิพลทางสังคม วัฒนธรรม นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการแปลความ เพื่ออธิบายความเชื่อมโยงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยรายละเอียดของการดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

- 3.1 การเลือกพื้นที่ศึกษา
- 3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง
- 3.6 การตรวจสอบข้อมูล
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา

3.1 การเลือกพื้นที่การศึกษา

การเลือกพื้นที่ในศึกษาการครั้งนี้จะจงเลือกพื้นที่หมู่บ้านหมู่บ้านดง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ทำการเกษตรตลอดปี ประชากรเลี้ยงชีพด้วยการเกษตรกรรมเป็นสำคัญ เป็นชุมชนที่ประชากรและครอบครัวประกอบอาชีพการเกษตร ส่วนอาชีพอื่นๆ มีน้อยกว่าอาชีพเกษตรกรรม นอกจากการผลิตเพื่อยังชีพแล้วยังผลิตเพื่อการค้าขายมากขึ้นทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมมากขึ้น

3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรมของหมู่บ้านดง ที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นพลวัตและมีผลต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนหญิงที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านดง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน 3 คน ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเพณี สังคมและวัฒนธรรม ความเชื่อต่างๆ รวมไปถึงสภาพเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงไปของหมู่บ้านดง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและผู้อาวุโสที่ชาวบ้านให้ความนับถือ

2. กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แก่เยาวชนหญิงที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหมู่บ้านดง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยคัดจากผู้ที่มีพร้อมและเต็มใจให้ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคที่เรียกว่า Snow Ball Technique เป็นการหาบุคคลที่เป็นแกนหลักช่วยแนะนำบุคคลอื่นและบุคคลอื่นๆ เป็นทอดๆ จำนวน 20 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองเนื่องด้วยหมู่บ้านดงเป็นหมู่บ้านที่ผู้วิจัยอาศัยอยู่มีสถานเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการศึกษา และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษามีดังนี้

- 3.1 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้านสังคม วัฒนธรรมเป็นแบบคำถามที่ไม่เป็นทางการเกี่ยวกับบริบทข้อมูลพื้นฐานทางของชุมชน กำหนดแนวคำถามแบบกว้างๆเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างอิสระ

3.2 กลุ่มตัวอย่างเยาวชนหญิงที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เครื่องมือที่ใช้สัมภาษณ์เป็นแนวคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไป คือ ข้อมูลด้าน อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพการสมรส ส่วนแนวคำถามแบบที่ไม่เป็นทางการเกี่ยวกับบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย ลักษณะการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เงื่อนไขที่สนับสนุนให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สาเหตุและโอกาสที่นำไปสู่การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลกระทบที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนหญิง

3.3 อุปกรณ์ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. เครื่องบันทึกเสียง 1 เครื่อง
2. กล้องภาพสำหรับเก็บข้อมูลที่ไม่ใช้ภาษาพูด ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการบันทึกด้วยกล้องถ่ายภาพจำนวน 1 ตัว
3. สมุดบันทึก แล่ม

3.4 การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้ทำการศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ(informal interview) จากผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เพื่อให้รู้จักสภาพทั่วไปเห็นภาพและเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม ประกอบกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านจากเอกสารขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายร่วมด้วย

ในด้านผู้ให้ข้อมูลการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนหญิง กำหนดตัวผู้ให้ข้อมูลหลักจากการบอกเล่าของผู้นำหมู่บ้าน หลังจากนั้นกำหนดเวลานัดหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและภายหลังเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูล ผู้ศึกษาได้ให้ผู้ให้ข้อมูลแนะนำบุคคลผู้ที่จะให้ข้อมูลคนอื่นๆต่อไป

การเก็บข้อมูลนั้นผู้ศึกษาได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลโดยแนะนำตัวเองว่าเป็นใครมาจากไหน มาทำอะไร พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษารวมทั้งขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการ หลังจากนั้นเริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปและข้อมูลการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนหญิงด้วยคำปลายเปิด ผู้ทำการศึกษาทำการสัมภาษณ์จนได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์จึงปิดการสัมภาษณ์ ผู้ทำการศึกษาได้บันทึกการสัมภาษณ์โดยเครื่องบันทึกเสียงและได้รับความยินยอมจากผู้สัมภาษณ์หากกลุ่มตัวอย่างไม่สะดวกที่จะให้สัมภาษณ์สามารถออกจากการสัมภาษณ์ได้ตลอดเวลา

การปิดการรวบรวมข้อมูลเมื่อได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว ผู้ทำการศึกษาทำการสรุปเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลฟังและกล่าวขอบคุณผู้ให้ข้อมูลที่สละเวลาในการให้สัมภาษณ์

3.5 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้เป็นรูปแบบการศึกษาเชิงพรรณนา เพื่อทำความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการยอมรับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนหญิงหมู่บ้านดง ตำบลเวียงกาหลง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้เคารพสิทธิ์และยึดหลักจรรยาบรรณ โดยแจ้งวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการศึกษาและแจ้งให้ผู้ถูกศึกษาทราบว่า ระหว่างการสัมภาษณ์จะมีการบันทึกเสียง ถ่ายภาพ ตลอดจนการบันทึกข้อมูลทางสมุดบันทึก และต้องได้รับความยินยอมจากผู้ถูกศึกษา ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกศึกษา จะถูกเก็บเป็นความลับไม่ให้ข้อมูลเป็นเรื่องเปิดเผย หรือทำ ความเสียหายต่อผู้ถูกศึกษา โดยในการเขียนผลการศึกษาจะไม่ระบุชื่อ นามสกุลของผู้ถูกศึกษา ยกเว้นในกรณีผู้ถูกศึกษาให้ความยินยอม นอกจากนี้ผู้ถูกศึกษาหากมีอายุไม่เกิน 18 ปี ผู้วิจัยจะขออนุญาต ผู้ปกครองทำการศึกษาโดยการทำ Consent ถึงผู้ปกครองเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ถูกศึกษา

3.6 การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) มีรายละเอียดและวิธีการดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูล จะเหมือนเดิมหรือไม่ หากตรวจสอบแล้วพบว่าข้อมูลที่รวบรวมได้ไม่มีความแตกต่างจากผู้ให้ข้อมูลเดิม แสดงว่าข้อมูลที่รวบรวมได้มีความน่าเชื่อถือ แต่หากข้อมูลมีความขัดแย้งกันต้องทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัยโดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตหรือสัมภาษณ์

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการซักถามร่วมด้วยการศึกษา แหล่งข้อมูลจากเอกสาร

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 2 ลักษณะได้แก่ การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction)

การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) การวิเคราะห์โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามคุณลักษณะที่ข้อมูลนั้นมีร่วมกันและนำข้อมูลมาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือ การตีความ สร้างข้อสรุปจากข้อมูลสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ ที่มองเห็นและเก็บรวบรวมมาได้จากข้อมูล เช่น การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ การสร้างข้อสรุปนี้จะทำตลอดเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล เมื่อเก็บข้อมูลได้เพียงพอก็สร้างข้อสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.8 ระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา ระหว่างเดือน มกราคม ถึงเดือน มิถุนายน 2557